

КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
СПЕЦИАЛНОСТ “РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И ПОЛИТИКА”
БАКАЛАВЪРСКА СТЕПЕН

1. **Числови характеристики на прости и групирани извадки.** Средни стойности и мерки за разсейване. Времеви редове.
2. **Автоматизирана обработка на данни и графична визуализация.** Редактиране на електронна таблица и електронна книга. Интегрирано представяне на резултати от различни приложения.
3. **Интегриране на текст и графика.** Създаване на документи със сложна структура и йерархия с включване на външни обекти (графики, диаграми и др.) и специални символи на базата на OLE-технологията.
4. **Съдържание на българския кадастър, съгласно Закона за кадастър и имотния регистър.** Основна единица на кадастъра. Основни кадастрални данни. Съдържание на кадастралната карта и кадастралните регистри.
5. **Модели и структури на данните в ГИС.** Нетопологични и топологични структури на данните. Структури на данните в цифровите модели на релефа. Моделиране на тематичните данни в ГИС. Скали на измерване и представяне на атрибутивните данни в ГИС. Атрибутивни таблици и работа с тях.
6. **ГИС-бази данни.** Основни етапи на изграждане на географските бази данни. Въвеждане на пространствени и атрибутивни данни в ГИС. Организиране на данните в тематични слоеве. Метаданни и стандарти за метаданни. Системи за управление на ГИС-бази данни. Създаване на специализирани географски бази данни за целите на регионалното развитие.
7. **Тематични (специални) карти.** Видове. Използване. Способи за картографиране на специалното съдържание. Количествен и качествен анализ на тематичното съдържание на картите.
8. **Околна среда и природни ресурси – основни понятия.** Класификация на природните ресурси. Природно ресурсен потенциал. Антропогенно въздействие върху природните системи – същност, изменение, класификация на природно антропогенните системи.
9. **Брой, динамика и разпределение на населението. Демографско прогнозиране.** Темп на нарастване. Темп на прираст. Верижни и базисни темпове. Брой, динамика и разпределение на населението в света (историческа ретроспекция и по континенти) и България. Класификация на прогнозите (признаци). Видове прогнози. Методи за прогнозиране – коефициент на доживяване, повъзрасово придвижване на населението от определена възрастова група, прогнозиране чрез математическа екстраполация, период на удвояване, сложна лихва, трудов баланс.
10. **Естествено възпроизводство на населението.** Типове възпроизводство. Демографски преход. Фази на демографския преход. Видове преход. Режим на възпроизводство. Брачност. Разводимост. Раждаемост. Плодовитост. Смъртност. Детска смъртност. Естествен прираст. (примери от България).
11. **Измерване на макроикономиката: система на националните сметки.** Брутен вътрешен продукт: понятие от типа поток; междинни и крайни продукти; брутна добавена стойност. Кръгооборот на разходите и доходите в националната икономика. Компоненти на БВП, разглеждан като поток от разходи и като поток от доходи. Брутен национален продукт, нетен национален продукт, национален доход, личен доход и разполагаем доход. Нетно икономическо благосъстояние.
12. **Пазарът: модели на търсенето и предлагането.** Същност и функции на пазара. Крива на търсенето и на предлагането. Пазарно равновесие. Фактори, преместващи кривата на търсенето и на предлагането. Пазарът и ефективната алокация на ресурсите. Ценова еластичност на търсенето. Кръстосана ценова еластичност. Еластичност на търсенето спрямо дохода. Ценова еластичност на предлагането.
13. **Имуществена отчетническа отговорност и разграничаването ѝ от други видове отговорност.** Субекти на имуществената отчетническа отговорност.
14. **Специфика на модерните общества – свободен пазар, представителна демокрация, модерната личност, рационалност и идеологии.**
15. **Същност и основни задачи на планирането.** Място на научната дисциплина планиране в системата на другите науки. Субекти на планирането и на националната икономическа активност.
16. **Методи на планиране – икономико-математически, статистически, балансови.**
17. **Географски центрове и модели на световното стопанство.** Възникване и развитие на основните центрове на световното стопанство. Европоцентричен модел. Северноамерикански и източноазиатски център. Дифузия и глобализация. Съвременен географски модел на световното стопанство.

18. **Глобални проблеми – същност и класификации.** Гео екологична интерпретация на глобалните проблеми. Многопосочен антропогенен натиск. Резултативни глобални проблеми. Гео екологична политика.
19. **Същност на глобалния модел за устойчиво развитие.** Принципи за устойчиво развитие на територията на Европейския континент.
20. **Природни ресурси на Европа.** Минерални, агроклиматични, почвени, биоресурси. Оценка, регионални различия, управление.
21. **Правна природа на ЕС.** Основни характеристики на правото на ЕС. Източници на правото на ЕС.
22. **Принципи на приложение на правото на ЕС** – пряка приложимост, директен ефект, предимство на правото на ЕС над националното право.
23. **Структурни фондове на ЕС.** Същност на структурните фондове. Цели на структурните фондове – сходство; регионална конкурентоспособност и заетост; териториално сътрудничество. Принципи. Европейски фонд на регионално развитие. Европейски социален фонд. Кохезионен фонд. JASPERS. JEREMIE. JESSICA. Европейски фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието. Финансов инструмент за ориентиране на рибарството.
24. **Публични проекти и програми в стопанската и публичната сфери** – същност, видове и структура, характерни особености и предимства.
25. **Правен режим на Българската народна банка.** Структура, управление и правомощия на БНБ. Банков надзор.
26. **Основанията за възникване на индивидуално трудово правоотношение – понятие и особености.** Основни права и задължения на работника или служителя и на работодателя. Дисциплинарна отговорност. Имуществена отговорност.
27. **Прекратяване на индивидуалното трудово правоотношение.** Общи основания. Прекратяване от работника или служителя, прекратяване от работодателя. Правна закрила срещу незаконно уволнение.
28. **Административно-наказателна отговорност.** Обща характеристика. Административно нарушение – обективна и субективна страна; обстоятелства, които изключват наличието му. Административно наказание – понятие, видове. Субекти на административно-наказателната отговорност.
29. **Предназначение и съдържание на публичния мениджмънт.** Национални и регионални публични и смесени блага. Централизация и децентрализация на публичния мениджмънт. Политически, ръководен и административен мениджмънт. Управленски капацитет на централната и местната държавна власт.
30. **Науки за регионалното развитие.** Европейски принципи за пространствено/регионално развитие. Пространство и регион. Фактори за регионално развитие.
31. **Централни органи на изпълнителната власт.** Министерски съвет (правителство) – съставяне, компетентност, актове, отговорност. Видове правителства. Министър-председател, министри – функции, компетентност. Ръководители на ведомства, без ранг на министерства – видове, компетентност, актове, отговорност.
32. **Административно-териториално устройство и социално-икономическо райониране на България.** Същност и цели. Административно-териториални единици в България – формиране и функции. Социално-икономическо райониране на България. Райони за планиране и за целенасочена подкрепа – териториална структура и функции. Примерен комплексен анализ на район за планиране (по примера на Югозападен район на планиране в България).
33. **Местна власт и местно самоуправление.** Органи на местната власт. Концепции за ролята на общината. Местна администрация.
34. **Отношенията местна-централна власт.** Децентрализация и регионализация. Видове децентрализация. Ролята на регионалните нива в системата на управление.
35. **Регионална организация на българската икономика.** Фактори и ресурси. Социално-икономически райони. Управленски структури и политики. Главни проблеми.
36. **Държавно и наддържавно регулиране на регионалното развитие.** Инструменти на регионалната политика. Регионално политика на ЕС. Регионално развитие и регионална политика в България.
37. **Същност, цели и значение на регионалните стратегии за развитие. SWOT-анализ.**
38. **Регионално устойчиво развитие на България** – предимства, ограничения и главни приоритети.

- 39. Обем и съдържание на общия и подробните устройствени планове.** Общ устройствен план. Подробни устройствени планове. Одобряване и изменение на устройствените схеми и планове. Издаване на скици от плановете. Поддържане и съхраняване на плановете.
- 40. Изграждане и устройство на населените места. Съгласуване и одобряване на инвестиционните проекти.** Предназначение на териториите и поземлените имоти. Правила и норми за застрояване. Строителни линии и издатини на сградите. Жилищни сгради и жилища. Второстепенни, временни и стопански постройки. Съгласуване и одобряване на инвестиционните проекти.
- 41. Цели, задачи и принципи при мениджмънта на национални и регионални проекти и програми.**
- 42. Природозащитна дейност и мониторинг на природната среда в България.** История на възникването и развитието на природозащитната дейност в България. Видове природно защитени територии. Същност на мониторинга: възникване и развитие, основни задачи.
- 43. Анализ на природо-ресурсния потенциал (по примера на Старопланинската област).** Географско положение, граници, морфохидрография. Геоложки строеж. Релеф и типове релеф в областта. Хидроклиматични особености. Биотични ресурси. Опазване на природната среда.

ЛИТЕРАТУРА:

- Андреев, А., Технически основи на териториалното и селищното устройство. София, 1980.
- Бешков, Ан., Стопанско-географско поделение на България. София, 1934.
- Бешков, Ан., Принципи на икономико-географското райониране на България. Изв. ГИ БАН, Т. II, 1954.
- Ботев, Й. и др., Някои специфични термини по ТСУ. Нарушения, допускани при АТО, съдебна практика. София, 1993.
- Ботев, Й. и др., Справочник за устройство и организация на дейността на общината. НЦТРЖП. София, 1993.
- Ботев, Й. и др., Справочник за административно-техническо обслужване (САТО). София, 1995.
- Ботев, Й. и др. Усъвършенстване на институционалната структура и повишаване на квалификацията на кадрите в общинската администрация в Р. България – метод. Помагало. София, 2001.
- Бояджиев, В., Регионални различия в равнището на българското стопанство. - Обучението по география, 2001.
- Бояджиев, В., Регион. Регионализъм. Регионална политика в Европейския съюз. - Год. СУ "Св. Кл. Охридски", книга 2 - География, т. 97, 2005.
- Бояджиев, Т., Записки по статистика: http://www.fmi.uni-sofia.bg/fmi/mech_anl/todor/statistica.zip.
- Бъргър, П., Капиталистическата революция, София, 1998.
- Бъчваров, М., За регионалната география. - Год. СУ "Св. Кл. Охридски", книга 2 - География, т. 81, 1992.
- Вебер, М., Протестантска етика и духът на капитализма. София, 1993.
- Воденска, М., Н. Колев, Статистически методи в географията на туризма. Изд. на СУ, София, 1985.
- Генешки, М., Л. Георгиев, Регионална икономика. София, 1995.
- География на България. ГИ на БАН, София, 2002.
- Георгиев, Г., Биогеографски особености на България. Благоевград, 2000.
- Георгиев, Г., Народните паркове и резервати в България. София, 1993.
- Георгиева, М., Статистика. Сборник задачи по обща теория. София, 1998.
- Гешев, Г., Проблеми на регионалното развитие и регионалната политика в Република България. София, 1999.
- Големинова, С., Ев. Димитрова, Финансово право – ръководство. Второ преработено и допълнено издание. София, 2001.
- Григоров, Н. и др., Регионалната политика в Република България – приобщаване към европейския опит. МТРС, София, 1996.
- Давидков, Б., Туристическо картографиране. – София, 2006.
- Дерменджиев, Ив., Д. Костов, Д. Хрусанов, Административно право на Република България. Обща част. София, 2001.
- Джилджов, А., В. Маринов, Политиката на регионално развитие в процеса на присъединяване към ЕС. Сравнителен преглед. София, 2001.
- Димитров, Г., Социология за свободата. София, 2001.
- Димов, Н., Регионалното развитие на Балканите: Интеграционните приоритети на България в началото на XXI век. – В: Сборник од вториот конгрес на географите на Р. Македония. Охрид, 2001.
- Димов, Н., Географското пространство и регионалното развитие на България: новите измерения през XXI век. – В: География и туризъм. София, 2002.
- Димов, Н., Регионалното самоуправление: институционална рамка и подходи за реализация. – В: Самоуправлението на регионално ниво: възможности и предизвикателства. София, 2002.
- Димов, Н., Устойчиво регионално развитие: ролята на стопанските сектори в регионалното планиране. Варна, 2003.
- Димов, Н., Балансирано развитие на районите в България – същност и главни инструменти. – В: Развитие на науката и висшето образование. В. Търново, 2005.
- Димов, Н., Проблеми на самоорганизацията и синергизма в регионалното развитие на България. Институт по социология – БАН. София, 2006.
- Димов, Н., Регионално устойчиво развитие на България: предимства, ограничения и синергетичен ефект. Институт по социология – БАН. София, 2007.
- Закс, Л., Статистическое оценивание. Москва, 1976.
- Икономикс. София, 2000.
- Каравелов, А., Справочник за всички, които проектират и строят в България. София, 1995, 1996, 1998, 2001.

- Коландър, Д., Основи на икономиката. Том 1 (Макроикономика). София, 1999.
- Констан, Б., За свободата на древните, сравнена със свободата в модерните времена. – Панорама, 1-2, 1992.
- Кучев, Страшимир, Финансово право. София, 2004.
- Манолова, А., Г. Велковска, Л. Василева, Регионално планиране и прогнозиране. Методически проблеми на планиране и финансиране на регионалното развитие. Част 1 и част 2. Тракия-М, 2007.
- Маринов, В., В. Гарнизов, Ст. Попов и др., Предизвикателства пред устойчивото развитие в България. София, 1998.
- Маринов, В., Глобализацията и регионализацията в световната икономика и предизвикателствата пред България. – В: Бъдещето на България и Европа. София, 2000.
- Маринов, В., Планирането на регионалното развитие през погледа на консултантските фирми. – Регионално развитие – постижения и предизвикателства. София, 2000.
- Маринов, В., А. Иванов, Измерването на пространствените различия като предпоставка за ефективна регионална политика. – В: География и туризъм. София, 2002.
- Маринов, В., А. Иванов и др., Методика за оценка на ефекта от прилагане на областните планове за регионално развитие. София, 2003.
- Маринов, В., П. Гей и др., Областни стратегии за развитие. Методически наръчник. София, 2005.
- Маринов, В., Партньори за развитие. Партньорски модел за стратегическо планиране на местното развитие. София, 2005.
- Марков, И., Н. Димов, Районите на туризма в България: хоризонтална мрежа за регионално развитие и политика. Варна, 2007.
- Минков, М., Демография, 1997.
- Младенов, Ч., Ив. Владев, Р. Владева, Обща геодемография. Шумен, 2003.
- Мръчков, В., Кр. Средкова, Ат. Василев, Коментар на Кодекса на труда, 9^{то} издание, издателство „Сибис“, 2007.
- Мръчков, В., Трудово право, 6^{то} издание, издателство „Сибис“, 2008.
- Найденов, Н., Ал. Петков, Д. Йорданов, Мениджмънт на проекти. Русе, 1999.
- Павлов П., Св. Михалева, Л. Павлова, Стратегическо управление в публичния сектор. Варна, 2002.
- Пенин, Р., Природна география на България. София, 2007.
- Планиране на регионалното развитие (практ. аспекти), НЦТР-ЕАД, София, 2000.
- Попов, А., А. Филипов, Ст. Димитров, ГИС и дистанционни изследвания. Методическо пособие. София, 2005.
- Радев, Е. и др., Информатика. София, 1995.
- Радев, Е. и др., Сборник решени задачи по MS Word, MS Excel и MS FoxPro for Windows. София, 1999.
- Русев, М., Концептуални и институционални рамки на прехода към устойчиво развитие в България. – В: География и туризъм. Китев 2000. Сборник от доклади. София, 2002.
- Русев, М., Ранжиране и типологизация на областите и общините в България от гледна точка на устойчивото развитие. – Год. на СУ “Св. Климент Охридски”, книга 2 – География, т. 97, 2005.
- Русев, М., Обществена география. Избрани лекции, методологични указания, информационни ресурси. София, 2008.
- Симонович, С., Г. Евсеев, А. Алексеев, Информатика, част 1 и част 2, Техника, София, 2000.
- Славейков, П., Р. Янков, География на населението и селищата в света. В. Търново, 1997.
- Славейков, П., Териториално-административно деление на България – традиции и реалност. – Обучението по география, 4–6, 1998.
- Славейков, П., Район или регион. Същност на понятията и тяхното приложение. – В: 50 години Географски институт. София, 2000.
- Славейков, П., В. Маринов, Регионалната политика на България през последните 3 години – положителни и отрицателни страни. София, 2001.
- Славейков, П., Демографската ситуация в България и необходимостта от ефективна демографска политика. – В: Военен журнал, кн. 6, 2004.
- Славейков, П., Възможности за приложение на някои слабо познати у нас методи и показатели за изследване на връзките между населението и пространството. – В: Год. на СУ “Св. Климент Охридски”, книга 2 – География, т. 97, 2004.
- Славейков, П., Кл. Найденов, Туризъм. Кюстендил, 2005.
- Сокеров, Л., Териториално-устройствено планиране и селищно изграждане. София, 1985.
- Ставрев, С., Кризата на публичния мениджмънт или как популизъм и корупция провалят реформите и подриват доверието към политическата демокрация. София, 2007.
- Ставрев, Св., Ал. Вълков, Основи на управлението в публичния сектор. София, 2008.
- Статев, Ст., П. Илиев, Макроикономикс. София, 2007.
- Стефанова, М., Местна власт и местно самоуправление, София, 2003.
- Стефанова, М., Е. Калфова (съст.), Децентрализация и интеграция: регионално и местно управление, София, 2004.
- Тофлър, А., Третата вълна. София, 1988.
- Фишър, Ст., Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи. Икономика. Основи на микро- и макроикономиката. София, 1997.
- Хагет, П., Пространственный анализ в экономической географии. Москва, 1968.
- Хилл, П., Наука и искусство проектирования. Москва, 1973.
- Чолеев, Ив., Математическа география и картография. София, 1996.
- Чолеев, Ив., Практическа картография. София, 1999.
- Шапкарев, П., П. Димитрова, Многоцелева оптимизация на планирането на националното стопанство. Варна, 1999.
- Bernhardsen, T., Geographic Information Systems. New York, John Wiley&Sons Inc., 1999.
- Cole, J., Fr. Cole, The Geography of the European Community. New York, 1993.
- Dawson, A., A Geography of European Integration. London, New York, 1993.
- DeMers, M., Fundamentals of Geographic Information Systems. New York, John Wiley&Sons Inc., 1999.
- Dimov, N., Geography and Regional Development: Methodological Issues. – In Human Dimensions of Global Change in Bulgaria. First International Conference. Sofia, 2005.
- Vanhove, N., Regional Policy: A European Approach. Third Edition. Ashgate, Brookfield, 1999.

* * *

Европейски програми – справочник, инф. Център на ЕС, София, 2003.
Закон за администрацията.
Закон за административните нарушения и наказания.
Закон за БНБ.
Закон за геодезията и картографията.
Закон за държавната финансова инспекция.
Закон за кадастъра и имотния регистър.
Закон за кредитните институции.
Закон за регионалното развитие.
Конституция на Република България.
Наръчник по структурните фондове на ЕС – Министерство на икономиката и енергетиката.
Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006-2020 г.
Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2005-2015 г. (НСРР)
Национална стратегическа референтна рамка 2007-2013 г.
Правилник за приложение на Закон за държавната финансова инспекция.
Предизвикателства на структурните фондове на ЕС – Фондация „Европейски институт“.
Структурни фондове – възможности и предизвикателства – Министерство на финансите.
Технологиите на информационното общество в 6-та РП на ЕС за научни изследвания и технологично развитие (2002 – 2006 г.), изд. Колектив при ЦУАПУ, София, 2003, с.5-31.
Управление на проекти, финансирани от предприсъединителните фондове на ЕС, ВСУ „Ч. Храбър” - части 1, 2 и 3, Варна, 2004.

Декан на Геолого-географски факултет:

/проф. д-р П. Славейков/

